QUAESTIONES AENIGMATUM RHETORICAE ARTIS. ISIDORUS HISPALENSIS. EPITAPHIA
1. Viertel 13. Jh. Seite 25r
Quelle: http://manuscripta.at/?ID=36643
Copyright: Göttweig, Benediktinerstift

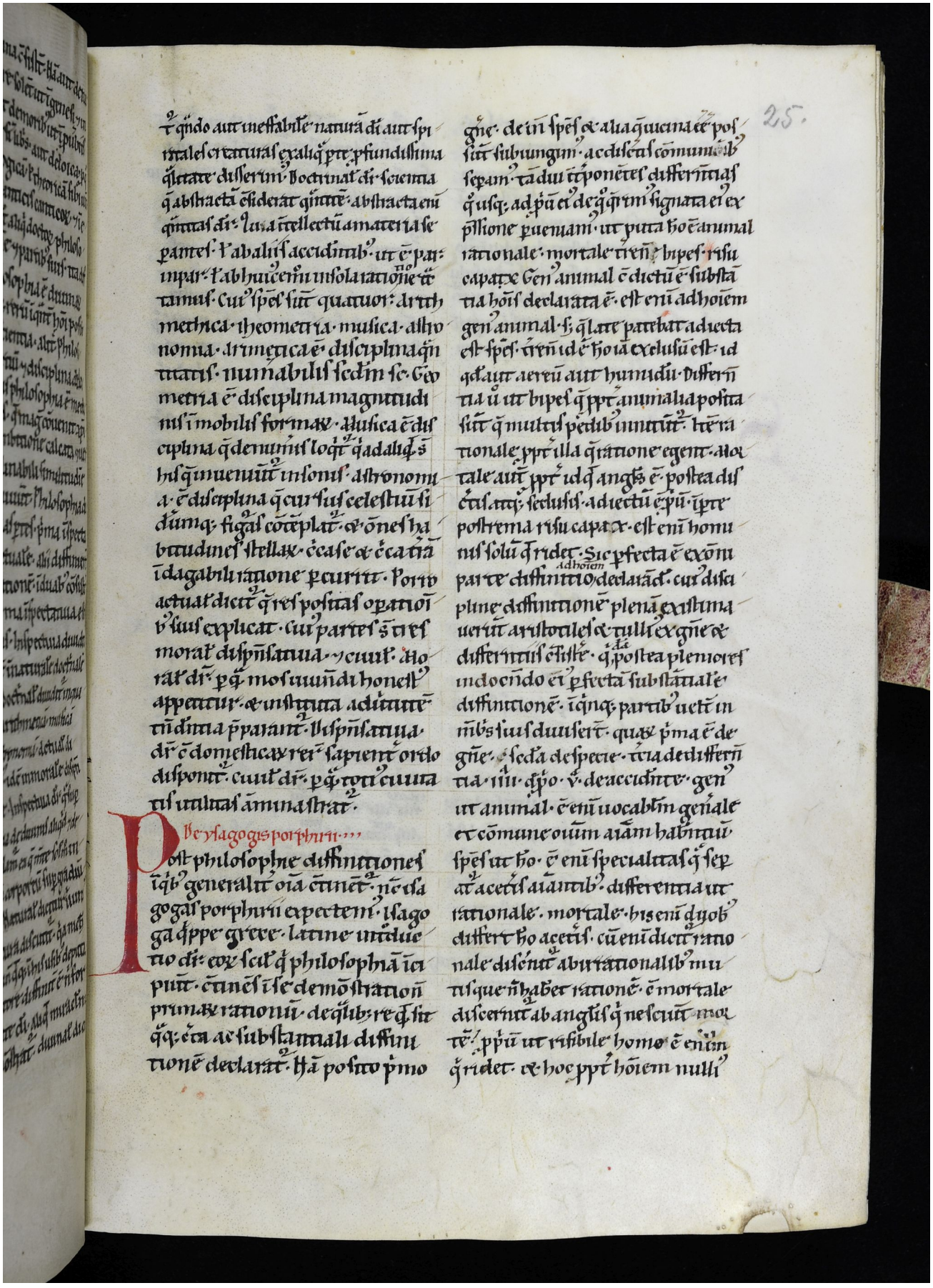

tur quando aut ineffabile naturam dei aut spi
ritales creaturas ex aliqua parte profundissima
qualitate disserimus. Doctrinalis dicitur scientia
que abstracta considerat quantitatem. abstracta enim
quantitas dicitur. Quia intellectum a materia se
parantes vel ab aliis accidentibus ut est par
impar vel ab huiusmodi in sola ratione tra
tamus. Cuius species sunt quatuor: arith
methica. iheometria. musica. astro
nomia. arimetica est disciplina quan
titatis numerabilis secundum se. Geo
metria est disciplina magnitudi
nis immobilis formarum. Musica est dis
ciplina que de numeris loquitur quia ad aliquid sunt
his que inveniuntur in sonis. astronomi
a est disciplina que cursus celestium si
dumque figuras contemplatur. et omnes ha
bitudines stellarum circa se et circa terram
indagabili ratione percurrit. Porro
actualis dicitur que res positas operationi
bus suis explicat. Cuius partes sunt tres
moralis dispensativa et civilis. Mo
ralis dicitur per quam mos iuvandi honestus
appetitur. et instituta ad virtutem
tendentia preparantur. Dispensativa
dicitur cum domesticarum rerum sapienter ordo
disponitur. Civilis dicitur per quam totius civita
tis utilitas administratur.

De ysagogis porphirii.

Post philosophie diffinitiones
in quibus generaliter omnia continentur. nunc isa
gogas porphirii expectemus. Isago
ga quippe grece latine introduc
tio dicitur. eorum scilicet qui philosophiam inci
piunt. continens in se demonstrationum
primarum rationum. de quibus re que sit
quaque certa ac substantiali diffini
tione declaratur. Hanc posito primo

genere. de inferioribus species et alia que vicina esse pos
sunt subiungimus. ac discretis communibus
separamus. tandem interponentes differentias
quousque ad proprium eius de quo querimus signata eius ex
pressione perveniamus. ut puta homo est animal
rationale. mortale terrenum. bipes. risu
capax. Genus animal cum dictum est substan
tia hominis declarata est. est enim ad hominem
genus animal. sed quia late patebat adiecta
est species. terrenum id est homo iam exclusum est. id
quod aut aereum aut humidum. Differen
tia vero ut bipes que propter animalia posita
sunt que multis pedibus innituntur. Item ra
tionale propter illa que ratione egent. Mor
tale autem propter id quod angelus est. postea dis
cretis atque seclusis. adiectum est proprium. in parte
postrema risu capax. est enim homi
nis solum quod ridet. Sic perfecta est ex omni
parte diffinitio ad hominem declarandum. cuius disci
pline diffinitionem plenam existima
verunt aristotiles et tullius ex genere et
differentiis consistere. quia postea plenioris
in docendo eius perfectam substantialem
diffinitionem. in quinque partibus velut in
membris suis diviserunt. quarum prima est de
genere. secunda de specie. tercia de differen
tia. iiii. quarto. v. de accidente. genus
ut animal. est enim vocabulum generale
et commune omnium animam habentium
species ut homo. est enim specialitas que sep
aratur a ceteris animantibus. differentia ut
rationale. mortale. his enim duobus
differt homo a ceteris. cum enim dicitur ratio
nale discernitur ab irrationalibus mu
tisque non habet rationem. cum mortale
discernitur ab angelis qui nesciunt mor
tem. proprium ut risibile homo est enim
qui ridet. et hoc propter hominem nullius